

LIBRARY
Secretariat of the Pacific Community

IOUANGA (NOUVELLE-CALEDONIE)

SIDA

PE VE HI NE

Ua ia ?

Da ?

Pö ne da ?

Ti ?

Ge le mê ni
ty nô pua muê.
Ka ia la ne SIDA.
Ki a xa ia bol.
Ki a xa ue mê.
Nê kô ë nê i phe
Nê e ne ni
pacifique.

Pa ra e ge e gu

HA XE

Ge le kô zo ka go ni na mê

SIDA.

E iö nê muê hi ne kô zo pô
ke buan the i mui SIDA.

Ka muê pa ka bu ne pa go ê ?

Nô pö microbes ge ne më he ia za nye ua me pu, oreillons, nu me u më uo lom. I ê mi ni pa go ê uê microbes uo tu ku nol. I ê mi nê ni me thu me nô a i dye nê ni pa go ny: Phuen den nê ni pa go ny kô uö ha i ki do, kô nô pö u ha i gen. Nu ne ki a xa nô pö u ni pa go ny kô ra ne ni u da ni. Pa go ny. Pa go ny i pa ka bu ne a ka po ne ê du ni pa go ny u microbes.

Nô pö microbes ge ne ni ku ra i ge ne dya ku globules phö lö ba ni dyo ho microbes. Nô pö ha i pö microbes ue më nê u docteur. He ia ge ê pe ba ni ia microbes. O ua ran nu pa go ê i ra iu.

Globule phö lö (Gp)
I ê mi më nu microbes

Globule phö lö i
the i mui nu ka
microbes

Globule phö lö i
ba ni ia microbes

**SIDA
Pö ne da ?**

Nô pö SIDA ge le microbe
ne a xe ka ia za nye VIRUS.

Ni va da la e ia la nye VIH
(Virus d'immuno-déficiency humaine)

I ka me nô li nye virus, i ê du ni ku ra.
I ka ia a om globules phö lö. Globules phö
lö i pa ka bu ne a microbes. Ua pa go ny e
gu u mê ki a xa pö ne i ru ne. E bi lo pa go
ny pö ne mê. E gu e mê u ki a xa pa ka bu
ne pa go ny.

NÔ

PÖ

VIH

Ê DU

NÊ NI

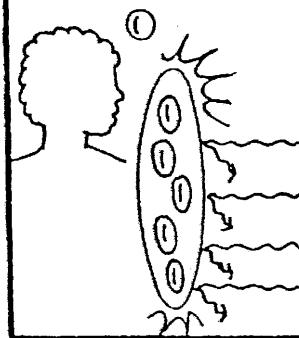
PA GO NY

VIH MÊ NI PA GO NY

1.

I ba ni globule
phö lö nê ni ku ra
tia microbes

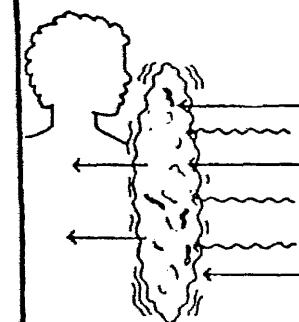
1. Ki a xa VIH

2.

VIH I è du ni
globules phö lö e
thu po i, pue a
i ue za ba ni
globules phö lö.

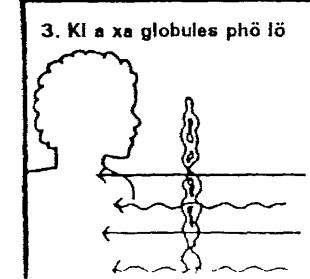
2. I va la e pa go ny

3.

Ki a xa globules
phö lö. Ty nô
microbes iu
ni pa go ny. U
tha i pi la mêt.
U i dye a SIDA.

3. Ki a xa globules phö lö

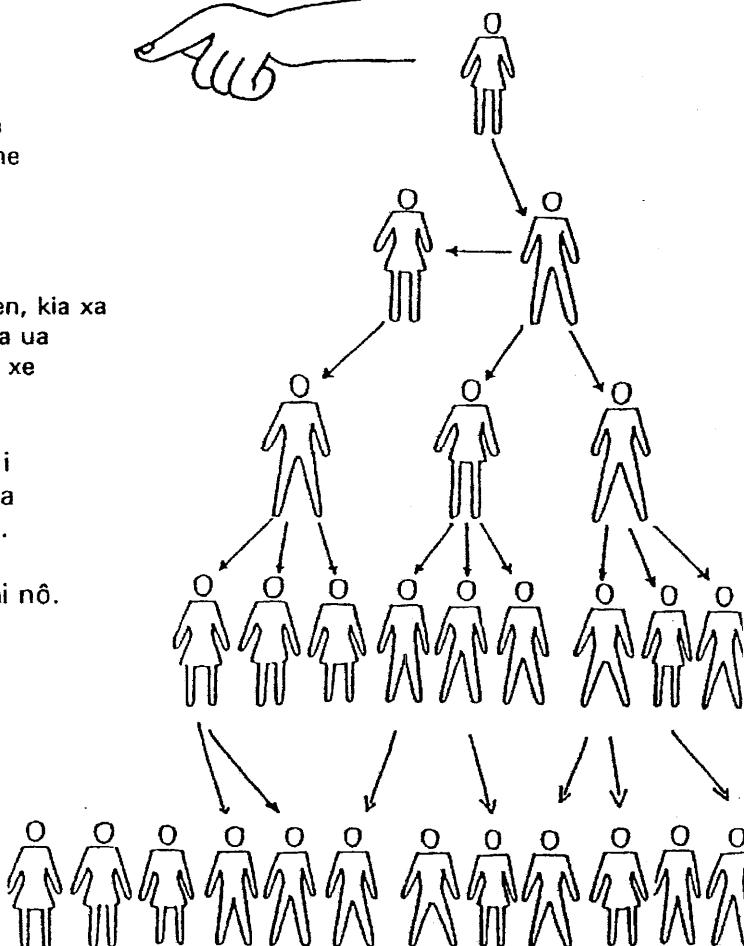
Pö ne da
muê pe ve
ra le ?

Pö muê mêt le
SIDA !!
Pö ki a xa uen !!
Kö...

● E ne ge i è virus tia sida ki a xa muê me ne von. Nu ne thu po i i va ra ha i uö nê ni pa go ny.

● Hâ ga nê ki a xa uen, kia xa vaccin. Uë nê nê ni ka ua ran mêt ni tu ty ka po xe na too li ka vaccin.

● Ha e gu ge i dye i ne mêt SIDA. Ki a xa hi nô. I nê tia SIDA. U a SIDA a i dia bu lu e gu ki a xa hi nô.

Gi u ê !

E nô e mue, e nô tho
muê, e nô a mê po be,
e ua mê mê ni tho e muê
ô, ni ty nô pua muê me
la ual.

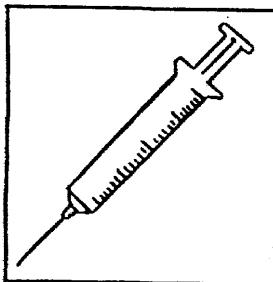
Ge le me ne vu

KO ZO

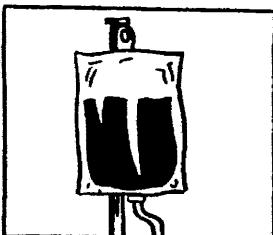
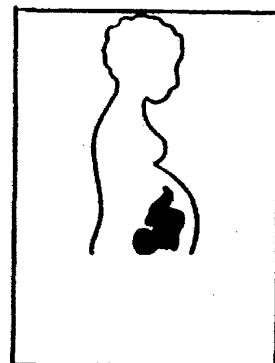
ma ê the i mui dy
nê mê sida mêt ni
nye virus he ia la nye
VIH

**TY NÔ E GU
PI VI TOO LI DY NÊ MÊ
SIDA**

E po tho e a du
bo a gal (ua me na
muê drogué)...

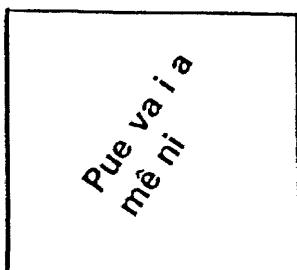

... Ha transfusion sanguine
nê ku ra ge le dia mê.
Ha xe hâ ga nê nê ni
calédonie ki a xa po na
muê a ge.

Nô pō thu pue va
i a mē ni ko lo a
tho muê ha e mue.

nô
nê ni
inales,
ne.

hiv ka po ko.

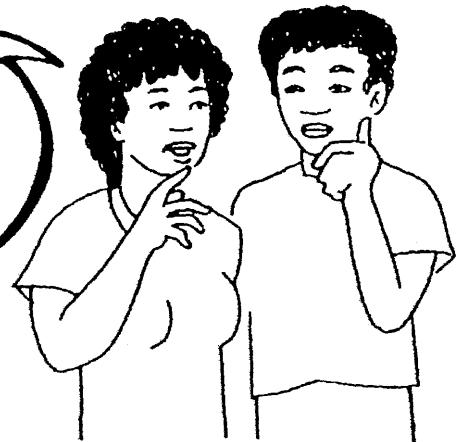
Ô e nô ge dy mē i
nê nê l a po l dye
e nê ge dye ni
ki on.

Nô nô mi khô bue a e gu a ge ni
ku ra a mē io nô i ni ku ra a mē,
mê ni sécrétions vaginales mê ni
sperme.

Nu pö ra ni
a mē nu the
I mui ?

E lo nu khi la pö nu the i mui !

Ka pua too li na muê a nya mē
ka i no ko le le e nô.

KA PUA E MI VIH NO PO:

Muê toilettes

Ty mui telephone

Ty mui iam
mê ni bol

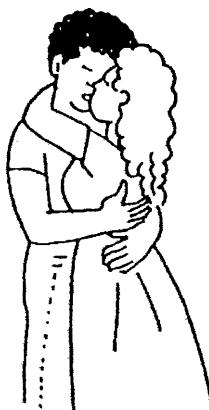

KA PUA È MI VIH NÔ PÖ :

Ty mui a e gu
nê ni hi ê

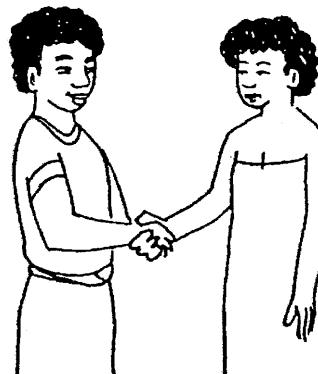
Nê pe bo e
me ka e gu

A iu nil bo kö ty ue

Pi ty mui ê

A i pi ui ne bu

Bu rom bu lu

MA È THE I MUI VIH

Ka muê le ka go ni SIDA ?

● ki a xa vaccin tia ni ê i ê na pa ka bu nê
a mêm the i mui a mêm sida.

● hâ ga nê e zö pe ve ra pu e ne mêm. Ty
nô e gu e zö ne pe va ra. Ge le la e gu
kô ra nê le the i mui ne mêm :

Nô pô ki a xa pue va
i a mêm ni.

Nô pô i re ty mui
a o me iu bi li
bu lu i li.

HAI !

Nu iu nê iu
nu iu nê iu

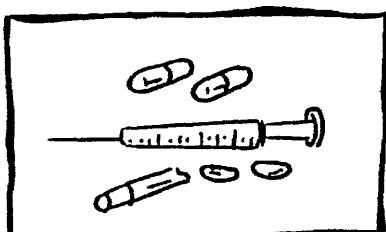
DA GE LE A PU KÔ ZO NA MUÊ PE KE BUAN NA MUÊ TOO LI A VIH.

- Tu nê préservatif ô va ran.

- E iu nâ dya re dy ra e gu iu ko lo la.
- Ke buan iu ko lo e gu ka bui iu me xe, ha i drogué u piqûre.

- Ke buan pe to u u do bo e xa po nê i kô zo nê i ti pa go ny, ha i kô zo no ma pa me ni a o ki a xa microbe (Ua me du bo tatouer ha i ti gua do ke ni).

- Pe ua ra nê i transfusion sanguine.

KÔ ZO NA MUÊ TAA BU NI TIA O SIDA NA I THU ME NÔ

**Nu hi ne a
e gu a xe i dye a mē
SIDA.
Nu pua ra ?**

Hā ga nê ia hi ne khô bue nu
a mē ka muê nu too li nyo mē
pe bu lu ha I me hö pö bu lu ha i
muê ki do bu lu. Ke bua nê pu
muê pö e le a e gu ge i dye
e le mē sida ha I te ê va o
dye ra ko lo ê.

E lo e gu too li mē a i dye muê
ia ge dye.

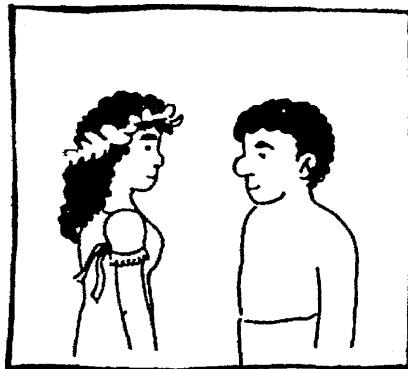
Ke buan nê muê a xe nê mē
mē nê ge i dye ie mē mē
SIDA. A i mua ua i dye ha
i muê ge i dye nê ni ka i
nê kô i ö.

**Nu pö ra
ke buan me nu ka pua
thu me nô me ni xe
mê SIDA ?**

Nu ia tha i pi e gu
pe va nê ni mê SIDA.
Kô zo me la too ne ka muê
ni pu e gu.

E iö tyu ba kol
a pa ka bu ne
I työ

SCANNED